

til Landbokommissionens Forslag, altsaa til de smaa Jordlodder. Vi stemme altsaa ikke herover, og jeg og mine Partifæller have ikke udtalt Tilslutning til dette Forslag, som vi have karakteriseret paa den ovennævnte Maade, men vor Kritik over Landbokommissionens Forslag, og de Udtryk, vi den Gang, da Kommissionens Betænkning fremkom, kastede ud: „Herregaardsslaver“ og „stavnslundne“, tror jeg have ikke bidraget saa lidt til, at hele Folketinget er gaaet med til at udvide Jordloddernes Størrelse, saa at Landarbejderne ikke blive saa afhængige og uselvstændige, som de vilde være blevne efter det Forslag, Landbokommissionen fremsatte. Derfor kan jeg og mine Meningenfæller her med god Samvittighed subsidiært stemme for det Forslag, som Folketingets Flertal er blevet enig om, det er nemlig noget andet end det Forslag, vi karakteriserede ved det nævnte Udtryk i den Pjece, som den højtærede Landbrugsminister har læst for overfladisk igennem.

Landbrugsministeren (A. Hage): Det gør mig ondt, at jeg atter maa modsige det ærede Medlem, naar han sigter mig for overfladisk at have gjort mig bekendt med den omtalte Pjece. Det Spørgsmaal, den angaar, har jeg haft Lejlighed til grundigt at sætte mig ind i, da jeg var Medlem af Kommissionen, men det er ikke faldet mig ind, at Landbefolkningen, saaledes som det ærede Medlem og hans Partifæller mente, efter Landbokommissionens Forslag vilde blive Herregaardsslaver. Mener det ærede Medlem virkelig, at der skulde være Fare derfor, vilde denne Fare paa ingen Maade blive ophævet ved Ændringen til § 4, derved, at man fra 3 Tdr. Land gaar over til 3½ Tdr. og fra 4 Tdr. til 5 Tdr. Hvis det ærede Medlem mener, at denne Ændring skulde kunne forhindre Landarbejderne i at blive Herregaardsslaver, er jeg ikke ganske enig med ham i denne Opfattelse.

N. Andersen: Det ærede Medlem for Ringkøbing Amts 5te Valgkreds (R. Nielsen) kunde ikke rigtig forstaa min Betragtning med Hensyn til Landarbejderne, for saa vidt jeg hævdede, at den unge Landarbejder vilde være i Stand til at skaffe ogsaa et større Beløb, 1/5 af Ejendommens Laaneværdi; men jeg ved det af Erfaring, saa jeg derfor kan tale ret trostigt og har talt ret trostigt om dette Punkt. Jeg ved af Erfaring, hvad en almindelig jævn Landarbejder kan være Ejer af i

Trediveaarsalderen, og jeg fastholder, at det ærede Medlems Argumenter, som jeg for øvrigt fuldt ud anerkender Rigtigheden af, i Virkeligheden bevise, at jeg har Ret i Kraft af det gamle Ord, at Undtagelsen bekræfter Reglen. Det ærede Medlem maatte nemlig søge op et Eksempel, hvor den paagældende Landarbejder dels skulde have nødig at gennemgaa et Par Kursus paa en Højskole, dels at han skulde være Soldat og aftjene sin Værnepligt i Mellemtiden, og endelig at han skulde være ældste Søn og i Kraft deraf støttest Forældrene ved Opdragelsen af de smaa Søskende. Ja, jeg indrømmer, at naar alle disse Omstændigheder ere til Stede, kan det godt være, at den paagældende unge Mand ikke saa let kan være i Besiddelse af saadant noget som 1,000 Kr., naar han er 30 Aar, men det er kun ganske undtagelsesvis, at disse sammenstødende Omstændigheder ere til Stede. I Parentes maa jeg maaske bemærke, at hvorvel jeg tillægger Uddannelsen paa en Højskole den allerstørste Betydning for vore unge Mænd, har jeg dog ikke tænkt mig, at det skulde være ubetinget nødvendigt for en almindelig Landbrugsarbejder at have disse Par Aars Kursus paa en Højskole, jeg har i alt Fald ikke følt Savnet af disse Kursus, uagtet jeg ikke har hørt til de heldige, der paa denne Maade have kunnet forbedre deres Kundskaber ud over, hvad Almueskolen yder, men det skal jeg lade staa. Jeg skal blot sige til det ærede Medlem, at jeg ganske vist kan være enig med ham i, at der kan opstilles Kombinationer, hvor det vil være vanskeligt for en ung Mand i Trediveaarsalderen at være Ejer af hvad der behøves til at faa en Jordlod af den Størrelse, hvorefter der her er Tale, men det er ikke Reglen, at alle disse Omstændigheder ere til Stede. Jeg gentager, at i al Almindelighed vil den unge Mand i Trediveaarsalderen, naar han er nogenlunde, som han skal være, og har nogenlunde normale aandelige og legemlige Kræfter, uden at have nødig at paalægge sig selv noget Savn, godt kunne være i Besiddelse af det Beløb, der behøves for at blive Ejer af en af de Jordlodder, hvorefter der her er Tale. Saa sagde det ærede Medlem, som en Modsætning til mine Udtalelser, at vi selvfølgelig ikke binde os for al Fremtid. Nej, juridisk binde vi os naturligvis ikke, men jeg tror sikkert, at han vil være enig med mig i, at vi, naar vi først havde slaæet de 400 Kr. fast i 5 Aar som det normale, saamænd aldrig ville